

УДК 338.27

*Д. М. Яковченко,
студент, група 51ф – 1ф, 5 курс,
Харківський інститут фінансів КНТЕУ, м. Харків
О. В. Насібова,
к. е. н., доцент кафедри фінансів і кредиту,
Харківський інститут фінансів КНТЕУ, м. Харків*

СУЧАСНИЙ СТАН ФОРМУВАННЯ ТА ВИКОРИСТАННЯ ФІНАНСОВИХ РЕСУРСІВ МІСЦЕВИХ БЮДЖЕТІВ УКРАЇНИ

*D. M. Yakovchenko
student, group 51f - 1f, 5th year Kharkiv Institute of Finance, KNTEU, Kharkiv
O. V. Niasibova
phd in economics, associate Professor of the Department of Finance and Credit
Kharkiv Institute of Finance KNTUE, Kharkiv*

CURRENT STATE OF FORMATION AND USE OF FINANCIAL RESOURCES OF LOCAL BUDGETS OF UKRAINE

В статті висвітлюється сучасний стан формування та використання фінансових ресурсів місцевих бюджетів, з урахуванням внесених змін до бюджетного та податкового законодавства, проведено аналіз доходної частини та видаткової частини бюджету. На основі проведеного дослідження визначено проблеми та шляхи зміцнення фінансової бази органів місцевого самоврядування. Встановлено, що за умови вирішення законодавчих, організаційних та соціальних проблем місцеві бюджети, зможуть мати достатній обсяг коштів на виконання делегованих повноважень.

Актуальність даної теми полягає в тому що, дослідивши джерела формування доходної бази та фактори які впливають на видаткову частину бюджетів ми зможемо визначити певні закономірності та спрогнозуємо проблеми які можуть виникнути у майбутньому. Також проаналізовано які функції впливають на формування доходної частини місцевого бюджету, розраховано яку частку за останні роки займають доходи та видатки місцевих бюджетів в частині зведеного бюджету України. Розраховано приріст, щодо попередніх років, видаткової та доходної частин за аналізований період та сформульовані певні висновки.

Проаналізовано погляди вітчизняних вчених щодо змісту поняття "місцевий бюджет", подано авторське бачення поняття "місцевий бюджет", а також розглянуто питання удосконалення теоретичних аспектів щодо формування місцевих бюджетів.

Наукова новизна одержаних результатів полягає в поглибленому аналізі формування та використання коштів, положень щодо оптимізації місцевих бюджетів. Основні положення:

- 1) удосконалено: науковий підхід до аналізу доходної та видаткової частин місцевих бюджетів, що також дає змогу значно послабити вплив визначених недоліків у реалізації адміністративно – територіальної реформи в Україні та зміцнити фінансові основи місцевих бюджетів;*
- 2) дістало подальшого розвитку: визначення сутності категорії «місцеві бюджети» як комплексного поняття, що, на відміну від існуючих підходів, охоплює процес розподілу повноважень між рівнями влади щодо формування фінансових ресурсів, надає можливість*

акумулювати та накопичувати такий об'єм фінансових ресурсів у місцевих бюджетах, який забезпечує зміцнення фінансової бази органів місцевого самоврядування.

The article covers the current state of formation and use of financial resources of local budgets, taking into account the changes made to the budget and tax legislation, an analysis of the revenue part and the expenditure part of the budget. On the basis of the research, the problems and ways of strengthening the financial base of local self-government bodies were identified. It is established that, subject to the resolution of legislative, organizational and social problems, local budgets will be able to have sufficient funds to carry out delegated powers.

The urgency of this topic is that by investigating the sources of the formation of the income base and factors that affect the expenditure part of the budgets, we can determine certain laws and predict the problems that may arise in the future. It also analyzes what functions affect the formation of the revenue part of the local budget, which part has been calculated in recent years by the revenues and expenditures of local budgets in the part of the consolidated budget of Ukraine. The growth is calculated for previous years, expenditure and revenue parts for the analyzed period and formulated certain conclusions.

The views of domestic scientists on the content of the concept of "local budget" are analyzed, author's vision of the concept "local budget" is presented, as well as issues of improvement of theoretical aspects concerning the formation of local budgets.

The scientific novelty of the results is in-depth analysis of the formation and use of funds, provisions on optimizing local budgets. Substantive provisions:

1) improved: scientific approach to the analysis of income and expenditure parts of local budgets, which also makes it possible to significantly mitigate the impact of certain shortcomings in the implementation of administrative and territorial reform in Ukraine and to strengthen the financial bases of local budgets;

2) was further developed: the definition of the nature of the category "local budgets" as a complex concept, which, unlike the existing approaches, covers the process of distribution of powers between levels of government in relation to the formation of financial resources, provides an opportunity to accumulate and accumulate such amount of financial resources in local budgets, which provides strengthening of the financial base of local self-government bodies.

ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ

Дослідити формування і використання коштів місцевих бюджетів України, запропонувати своє визначення та бачення такого поняття як «місцеві бюджети» виходячи з трактувань інших авторів запропонувати напрями вдосконалення використання коштів місцевих бюджетів України.

АНАЛІЗ ОСТАННІХ ДОСЛІДЖЕНЬ І ПУБЛІКАЦІЙ

Головною фінансовою складовою, що уможливило реалізацію потреб громади у соціально-економічному розвитку, мають бути місцеві бюджети. Проте становлення та подальший розвиток міжбюджетних відносин в Україні ускладнюється відсутністю дієвих організаційних, правових, фінансових методів та інструментів забезпечення самостійності місцевих бюджетів, які б відповідали спрямованості на децентралізацію фінансових ресурсів, сприяючи розвитку як окремої територіальної громади, так і держави в цілому.

Стосовно визначення поняття «місцеві бюджети» в економічній літературі немає єдиної точки зору, тому проаналізуємо поняття виведені різними авторами та сформуємо своє бачення даної категорії.

Тлумачення поняття «місцеві бюджети» різними авторами подано в таблиці 1.

Таблиця 1.
Методологічні підходи щодо визначення сутності поняття «місцеві бюджети»

№ п/п	Автор	Сутність поняття	Ключові слова
1	Василик О.Д.	Фонди фінансових ресурсів, призначені для реалізації завдань та функцій, що покладаються на органи місцевого самоврядування [5]	Фонди фінансових ресурсів
2	Гапонюк М.А., Яцюта В.П., Буряченко А.Є., Славкова А.А.	Економічна категорія, що відображає грошові відносини, які виникають між місцевими органами самоврядування та суб'єктами розподілу створеної вартості в процесі формування територіальних фондів грошових коштів, і використовуються з метою соціально-економічного розвитку регіонів та поліпшення добробуту їх населення [6]	Сукупність грошових відносин
3	Кириленко О.П.	План формування та використання фінансових ресурсів для забезпечення завдань і функцій органами місцевого самоврядування протягом бюджетного періоду [11]	Для забезпечення завдань і функцій
4	Кравченко В.І.	План (кошторис) видатків і доходів відповідного місцевого органу влади чи самоврядування, який необхідно розглядати як правовий акт і як економічну категорію [12]	План (кошторис) видатків і доходів
5	Павлюк К.В.	Це фонди фінансових ресурсів, призначені для реалізації завдань і функцій, що покладаються на органи місцевого самоврядування. [15]	Фонди фінансових ресурсів

Отже, проводячи узагальнення підходів до визначення економічної природи та особливостей місцевих бюджетів, можна стверджувати, що дана категорія відображає фонди фінансових ресурсів, призначені для реалізації завдань і функцій, як власних так і делегованих, що покладаються на органи місцевого самоврядування.

ПОСТАНОВКА ЗАВДАННЯ

Обґрунтування концептуальних засад удосконалення формування та використання коштів місцевих бюджетів та розробка методичних і практичних рекомендацій щодо спрямування ресурсів місцевих бюджетів на інноваційно-інвестиційний розвиток територій.

Теоретико – методичну основу дослідження становлять сучасна економічна теорія, методи наукового пізнання та методи фінансового аналізу. У процесі дослідження застосовувались: методи теоретичного узагальнення, порівняння, синтезу – при уточненні ролі та значення місцевих бюджетів в системі місцевих фінансів.

Об'єктом дослідження є теоретичних аспектів та використання фінансових ресурсів місцевих бюджетів.

Предметом дослідження є теоретико – методичні засади функціонування місцевих бюджетів.

ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ

Сутність місцевого бюджету, як економічної категорії, реалізується через його функції, які показані на рисунку 1.

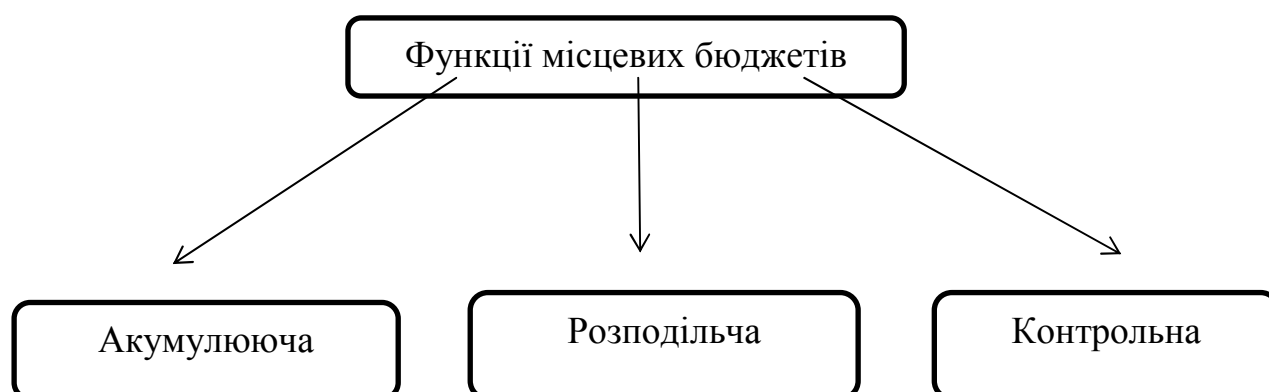

Рис. 1. Функції місцевих бюджетів

Розглянемо функції більш докладно. Функція формування грошових фондів полягає в концентрації грошових коштів в органах місцевого самоврядування.

До місцевого бюджету надходять кошти, доходи від використання майна, що знаходиться в муніципальній власності, місцеві податки і збори, а також відрахування від федеральних і регіональних податків і зборів і т.д. Акумуляція фінансових ресурсів у бюджеті створює можливість забезпечувати рівномірне економічний і соціальний розвиток муніципальних утворень.

Місцевий бюджет виступає важливим інструментом регулювання і стимулювання економічних відносин, а також підвищення ефективності виробництва. Важливе значення при цьому має соціальна спрямованість бюджетних коштів.

Після формування доходної частини бюджету, тобто коли відомі джерела надходження фінансових ресурсів, необхідно позначити витратні статті бюджету. Тут виявляє своє справжнє значення розподільна функція місцевого бюджету.

Можна сказати, що роль розподільчої функції полягає в перерозподілі фінансових ресурсів між статтями місцевого бюджету та групами витрат, які фінансуються з федерального бюджету, бюджетів суб'єктів. Необхідність розподільчої функції обумовлена наявністю грошових коштів в одній сфері (одержання прибутку підприємством та виплата податків) і браком фінансування таких сфер, як охорона здоров'я, освіта, соціально – культурна, а також житлово – комунальне господарство. Саме тому і виникає необхідність у перерозподілі всіх вступників до муніципального бюджету доходів за видатковими статтями місцевого бюджету. Органи місцевого самоврядування регулюють бюджетні відносини на території відповідно до компетенції, яка визначається законодавством. Вони приймають рішення з питань розподілу і використання бюджетних доходів муніципальних утворень.

Третьою функцією, що характеризує бюджет як економічну категорію, є контрольна функція бюджету. Контрольна функція дозволяє дізнатися, наскільки своєчасно і повно надходять фінансові ресурси в розпорядження місцевих бюджетів, як фактично всі фінансові ресурси, що надходять до місцевого бюджету, розподіляються по витратним статтям, як вони використовуються. Представники органів місцевого самоврядування визначають організаційні форми контролю за виконанням затвердженого бюджету.

Одним з важливих завдань контрольної функції місцевих бюджетів є контроль за використанням наданих дотацій, а також за цільовим витрачанням субвенцій, субсидій. Дана функція дає можливість простежити за виконанням всіх складових методу прямої фінансової підтримки бюджету.

Як складова бюджетної системи держави і основа фінансової бази діяльності органів самоврядування місцеві бюджети забезпечують необхідними грошовими засобами фінансування заходів економічного і соціального розвитку, що здійснюються органами влади і управління на відповідній території.

Враховуючи сучасні тенденції в реформуванні бюджетної системи країни, роль доходів місцевих бюджетів у фінансовому забезпеченні органів місцевого самоврядування певною мірою визначається величиною ВВП, що безпосередньо перерозподіляється через них та часткою місцевих бюджетів у зведеному бюджеті України (табл.2).

Частка місцевих бюджетів без урахування трансфертів у доходах зведеного бюджету України в період з 2011 по 2017 рр. зменшилась на 2,7 %. Щодо частки місцевих бюджетів також без урахування трансфертів у перерозподілі ВВП, то даний показник у зазначений період зменшився на 1,9 %.

Таблиця 2.

Частка доходів місцевих бюджетів України у доходах зведеного бюджету України та у ВВП, %

Рік	Частка у доходах зведеного бюджету України		Частка у перерозподілі ВВП	
	без урахування трансфертів	з урахуванням трансфертів	без урахування трансфертів	з урахуванням трансфертів
1	2	3	4	5
2011	24,8	46,1	8,3	14,5
2012	26,0	49,3	7,9	14,7
2013	25,9	50,6	7,2	14,2
2014	21,7	45,5	6,4	13,4
2015	22,6	50,5	6,9	15,4
2016	22,7	49,9	6,9	14,5
2017	22,1	50,8	6,4	14,7

Розраховано за даними [1; 2; 3]

При цьому слід відмітити, що частка місцевих бюджетів з урахуванням міжбюджетних трансфертів як у доходах зведеного бюджету України, так і у перерозподілі ВВП, навпаки, збільшилась на 4,7 % та 0,2% відповідно. Крім того, показники доходів місцевих бюджетів з урахуванням трансфертів майже в 2 рази перевищують

зазначені показники без урахування трансфертів. Тобто це свідчить про посилення процесів централізації та про зниження рівня фінансової незалежності органів місцевого самоврядування від державної влади.

Аналізуючи сучасні тенденції формування доходів місцевих бюджетів, слід зазначити, що в їх загальній структурі суттєво підвищується роль трансфертів з державного бюджету, частка яких у 2017 р. зросла до 56,3 % порівняно із 44,1 % у 2014 р. при одночасному зниженні частки податкових доходів з 45,1 до 37,6 % відповідно.

Міжбюджетні трансферти є основним джерелом наповнення місцевих бюджетів. Відповідно є підстави говорити про тенденцію до фінансової централізації, хоча одним із способів перетворення місцевих бюджетів на ефективний інструмент соціально – економічного розвитку адміністративно- територіальних одиниць в Україні визнано децентралізацію управління бюджетними коштами.

Отже, більш детально розглянемо динаміку надходжень фінансових ресурсів, що акумулюються в місцевих бюджетах України.

Загальна сума доходів у 2017 р. збільшилась майже в 2 рази порівняно з 2013 р., що становить 101041,4 млн грн. Проте, як зазначають провідні науковці це не забезпечило зміцнення фінансових основ органів місцевого самоврядування.

Стрімке зростання доходів місцевих бюджетів у 2016 р. та 2017 р. зумовлено реалізацією податкової та бюджетної реформ [7, с. 23-25]. Але дана тенденція не є свідченням реального зміцнення фінансових основ місцевої влади, що підтверджують дані 2013 р. та 2014 р.

Розглядаючи дохідну частину місцевих бюджетів, слід зазначити, що в період з 2012 по 2017 рр. обсяг податкових надходжень зріс на 2817,6 млн грн, при одночасному скороченні їх частки в загальній структурі доходів.

Протягом 2012 – 2017 рр. серед податкових надходжень найбільш інтенсивно зростали лише надходження від стягнення податку на доходи фізичних осіб (далі – ПДФО), адже обсяг надходжень цього податку збільшився в 2 рази. Однак, у загальній структурі доходів місцевих бюджетів їх частка зменшилась на 8,13 %.

Найбільша частка тіньової економіки, як вважають експерти [14], припадає саме на тінізацію доходів фізичних осіб, що пов'язано, в першу чергу, з недосконалою системою оподаткування.

Щодо неподаткових надходжень, то центральне місце в їх формуванні займають доходи від комунальної власності. У період з 2012 по 2017 рр. неподаткові надходження значно збільшились за рахунок зростання власних надходжень бюджетних установ, що утримуються за рахунок коштів місцевих бюджетів. У 2017 р. сума неподаткових надходжень збільшилась на 4568,2 млн грн, порівняно з 2012 р. Проте в загальній структурі доходів місцевих бюджетів питома вага неподаткових надходжень на протязі даного періоду не перевищує 6 %.

Офіційні трансферти від органів державного управління, як вже зазначалось, у доходах місцевих бюджетів України мають стійку тенденцію до зростання. Так, якщо у 2012 р. вони склали 44,1 % загальної суми доходів місцевих бюджетів, то в 2017 р. – 56,3 %.

Це є свідченням зростання фінансової залежності місцевих органів самоврядування від державної влади. Адже, як зазначає К. Павлюк дотації та субвенції значно більше посилюють фінансову залежність місцевих органів самоврядування від центральної влади, ніж відрахування від доходів вищестоящих бюджетів, які здійснюються на постійній основі або на законодавчо визначений термін.

З 2012 по 2017 рр. частка видатків Державного бюджету України, що спрямовується на місцевий рівень у вигляді міжбюджетних трансфертів зросла до 30,1 %, а також частка міжбюджетних трансфертів у загальній структурі ВВП коливалась від 6,2 до 8,8 %.

Про роль та значення видатків місцевих бюджетів у розвитку регіонів і бюджетної системи держави свідчить їх частка у видатках зведеного бюджету країни та ВВП (табл. 3).

Таблиця 3.

Частка видатків місцевих бюджетів України у доходах зведеного бюджету України та у ВВП, %

Рік	Частка у видатках зведеного бюджету України		Частка у перерозподілі ВВП	
	без урахування трансфертів	з урахуванням трансфертів	без урахування трансфертів	з урахуванням трансфертів
1	2	3	4	5
2011	42,4	44,9	13,2	14,0
2012	41,7	44,3	13,5	13,7
2013	40,5	42,2	13,6	14,2
2014	42,7	43,4	13,2	13,4
2015	44,9	45,1	15,1	15,2
2016	43,1	43,4	14,3	14,4
2017	42,7	43,1	14,2	14,4

Місцеві бюджети виступають головним інструментом реалізації державної регіональної політики. Частка видатків місцевих бюджетів України у структурі зведеного бюджету країни в період з 2012 по 2017 рр. складала понад 40%, що свідчить про посилення ролі місцевих бюджетів у соціально-економічному розвитку адміністративно – територіальних одиниць, що зумовлено зростанням державних соціальних гарантій.

Як зазначає В. Зайчикова «частка видатків місцевих урядів у ВВП дає можливість оцінити рівень функціональної децентралізації» [10, с. 48]. Відповідно в Україні на органи місцевого самоврядування покладається достатньо широкий спектр видаткових повноважень.

У загальній структурі видатків місцевих бюджетів України видатки на охорону здоров'я, освіту, духовний та фізичний розвиток, соціальний захист і соціальне забезпечення збільшилися в 2014 р. на 8,5% порівняно з 2012 р. При цьому слід відмітити, що в загальній структурі зведеного бюджету видатки соціального спрямування в даний період збільшилися на 10,6%, до того з 2013 по 2017 рр. понад 60% централізованих фінансових ресурсів спрямовувалось на забезпечення соціальної сфери. Кошти місцевих бюджетів, що спрямовуються на забезпечення соціальної сфери в 2 рази перевищують видатки державного бюджету. Отже, саме на органи місцевого самоврядування покладено соціальний захист громадян країни.

У структурі видатків місцевих бюджетів України домінують видатки, спрямовані на забезпечення делегованих повноважень, а саме в період з 2012 по 2017 рр. їх частка складає від 53,3% до 70,3% загальної суми фінансових ресурсів, спрямованих на забезпечення видаткових повноважень місцевих органів влади.

Видатки місцевих бюджетів, що спрямовуються на забезпечення поточної діяльності в 2017 р. збільшилися на 98580,3 млн грн порівняно з 2012 р., при цьому капітальні видатки зменшилися на 11952,4 млн грн.

Аналізуючи видатки місцевих бюджетів у розрізі економічної класифікації, слід зазначити, що в період з 2012 по 2017 рр. кошти, які спрямовуються на забезпечення захищених статей видатків, збільшилися на 43644,6 млн грн

Більше 80% фінансових ресурсів місцевих органів влади направлені на покриття поточних видатків.

Від 39,1% до 47% видатків місцевих бюджетів спрямовується на забезпечення видатків на оплату праці працівників бюджетних установ та нарахувань на неї. Тобто на сьогодні діє така практика, коли основна частина фінансових ресурсів місцевих бюджетів направляється на покриття видатків на оплату праці працівників закладів освіти, охорони здоров'я, культури, а надання, власне, самих послуг – культурних, освітніх чи послуг охорони здоров'я – ресурсами не забезпечується.

Це також свідчить про нераціональне фінансове забезпечення діяльності місцевих органів влади, про обмеженість фінансової самостійності місцевої влади, низьку якість громадських послуг, а також неспроможність ефективно виконувати власні та делеговані повноваження.

Щодо капітальних видатків місцевих бюджетів України, то в досліджуваній період простежується негативна тенденція до зменшення їх частки в загальній структурі видатків. У 2017 р. частка капітальних видатків зменшилась на 12,5% порівняно з 2012 р.

ВИСНОВКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ПОДАЛЬШИХ ДОСЛІДЖЕНЬ

Зауважимо, що значно обмежене фінансове забезпечення капітальних видатків місцевих органів самоврядування та нераціональна структура поточних видатків зумовлені не тільки низьким рівнем доходів місцевих бюджетів, а також неефективністю існуючого методу фінансування видатків місцевих бюджетів.

Адже в умовах «ручного» розподілу бюджетних коштів, як правило, в першу чергу бюджетні кошти направляються на здійснення поточних видатків. Якщо з певних причин бюджет не доотримує заплановані надходження, то кошти на капітальні видатки виділяються із запізненням, або не спрямовуються взагалі [10, с. 187].

Таким чином, на сьогоднішній день місцеві органи влади змушені більше 80% фінансових ресурсів направляти на покриття поточних витрат, а саме на забезпечення захищених статей видатків місцевих бюджетів.

Відповідно місцеві бюджети України є «бюджетами проїдання», адже обсяг фінансових ресурсів, що спрямовується на фінансове забезпечення соціально-економічного розвитку територій є недостатнім. Це дає підстави зробити висновок, що система фінансового забезпечення місцевих органів влади функціонує неефективно.

Література.

1. Бюджет України за 2012 рік: статистичний збірник / [В. О. Парнюк, Л. М. Калініченко, Г. Ф. Ткаченко та ін.] – К.: Міністерство фінансів України, 2017. – 301 с.
2. Бюджет України за 2015 рік: статистичний збірник / [Л. М. Калініченко, Г. В. Гайдученко, Г. Ф. Ткаченко та ін.] – К.: Міністерство фінансів України, 2016. – 308 с.
3. Бюджет України за 2017 рік: статистичний збірник / [Л. М. Калініченко, Г. В. Гайдученко, Г. Ф. Ткаченко та ін.] – К.: Міністерство фінансів України, 2017. – 244 с.
4. Бюджетний кодекс України / Верховна Рада України. – Офіц. вид. – К.: Парлам. вид-во, 2012. – 103 с.
5. Василик, О. Д. Теоретичні основи побудови бюджетного механізму / О. Д. Василик // Фінанси України. - 2008. - №11. - 388 с.
6. Гапонюк, М. А. Місцеві фінанси: Навч.-метод. посібник для самост. вивч. дисц. / М. А. Гапонюк, В. П. Яцюта, А. С. Бураченко, А. А. Славкова. - К.: КНЕУ, 2013. - 184 с.
7. Деркач М. І. Аналіз наслідків трансформації Бюджетного кодексу України для місцевих фінансів / М. І. Деркач, М. В. Литвин // Вісник Університету банківської справи Національного банку України. – 2011. – №1(11). – С. 22–28.
8. Деркач М. І. Сучасна державна політика у сфері у сфері подолання статичного і динамічного дисбалансів місцевих бюджетів / М. І. Деркач // Фінанси України. – 2011. – № 4. – С. 55–64.

9. Європейська хартія про місцеве самоврядування, ратифікована Законом України № 52/97 – ВР від 15.07.97 – [Електронний ресурс] – Режим доступу: - // Ліга: еліт Закон.
10. Зайчикова В. В. Місцеві фінанси України та європейських країн. / В. В. Зайчикова – К.: НДФІ, 2016. – 299 с.
11. Кириленко О.П. Місцеві фінанси : [навч. посіб.] / О.П. Кириленко. - Тернопіль : Астон, 2014. - 192 с.
12. Кравченко В.І. Місцеві фінанси України : [навч. посіб.] / В.І. Кравченко. - К. : Знання, КОО, 2012. - 487 с.
13. Модернізація місцевих фінансів України в умовах економічних і соціальних трансформацій: Монографія / За ред. О.П. Кириленко. – Тернопіль: ТНЕУ, «Економічна думка», 2015. – 376 с.
14. Офіційний сайт Міністерства економічного розвитку і торгівлі України [Електронний ресурс]. – Режим доступу <http://me.gov.ua>.
15. Павлюк К. В. Формування доходів місцевих бюджетів / К. В. Павлюк // Фінанси України. - 2016. - С. 24-37.

References.

1. Parniuk, V. O. Kalinichenko, L. M. and Tkachenko, G. F. (2017), Biudzhety Ukrainy za 2012 rik: statystychnyj zbirnyk [The budget of Ukraine for 2012: the statistical collection], Ministry of Finance of Ukraine, Kyiv, Ukraine.
2. Kalinichenko, L. M. Gaiduchenko, G. V. and Tkachenko, G. F. (2016), Biudzhety Ukrainy za 2015 rik: statystychnyj zbirnyk [The budget of Ukraine for 2015: the statistical collection], Ministry of Finance of Ukraine, Kyiv, Ukraine.
3. Kalinichenko, L. M. Gaiduchenko, G. V. and Tkachenko, G. F. (2017), [The budget of Ukraine for 2017: statistical collection], Ministry of Finance of Ukraine, Kyiv, Ukraine.
4. The Verkhovna Rada of Ukraine (2012), Biudzhetyj kodeks Ukrainy [The Budget Code of Ukraine], Parlam. vyd-vo, Kyiv, Ukraine.
5. Vasilik, O.D. (2008), “Theoretical Foundations of the Budget Mechanism Construction”, Finance of Ukraine, vol.11.
6. Gaponiuk, M.A. (2013), Mistsevi finansy [Local Finance], KNEU, Kyiv, Ukraine.
7. Derkach, M.I. (2011), “Analysis of Transformation Effects of the Budget Code of Ukraine for Local Finances”, Visnyk Universytetu bankivs'koi spravy Natsional'noho banku Ukrainy, vol.1(11), pp. 22–28.
8. Derkach M.I. (2011), “Modern state policy in the sphere of overcoming of static and dynamic imbalances of local budgets”, Finances of Ukraine, vol.4, pp. 55-64.
9. The Verkhovna Rada of Ukraine (1997), “European Charter on Local Self-Government”, available at: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/452/97-%D0%B2%D1%80> (Accessed 25 Sept 2018).
10. Zaychikova, V.V. (2016), Mistsevi finansy Ukrainy ta ievropejs'kykh krain [Local Finances of Ukraine and European Counties], NDFI, Kyiv, Ukraine.
11. Kirilenko O.P. (2014), Mistsevi finansy [Local Finance], Aston, Ternopil, Ukraine.
12. Kravchenko V.I. (2012), Mistsevi finansy Ukrainy [Local Finances of Ukraine], Znannia, Kyiv, Ukraine.
13. Kirilenko O.P. (2015), Modernizatsiia mistsevykh finansiv Ukrainy v umovakh ekonomichnykh i sotsial'nykh transformatsij [Modernization of local finances of Ukraine in the conditions of economic and social transformations], TNEU. Ekonomichna dumka, Ternopil, Ukraine.
14. Official website of the Ministry of Economic Development and Trade of Ukraine (2018), available at: <http://meg.gov.ua> (Accessed 25 Sept 2018).
15. Pavlyuk KV (2016), “Formation of Revenues of Local Budgets”, Finances of Ukraine, pp. 24-37.

Стаття надійшла до редакції 27.09.2018 р.